

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 15302/2025
27.11.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Драган Алемпијевић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ а.д. Београд, коју заступа пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости одредбе уговора о кредиту и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 21170/24 од 29.04.2025. године, у седници одржаној 27.11.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 21170/24 од 29.04.2025. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 21170/24 од 29.04.2025. године тако што се одбија као неоснована жалба тужиле и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 3923/2023 од 13.05.2024. године, а одбија захтев тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 29.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 3923/2023 од 13.05.2024. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да су ништаве и не производе правно дејство одредбе члана 4. Уговора о потрошачком кредиту број ...-.../...-.. од 28.01.2009. године, закљученог између парничних странака, које гласе: „4.1 Клијент овим уговором неопозиво и безусловно преузима обавезу да банци плати једнократну накнаду за обраду кредита, која се обрачунава у односу на укупан износ кредита; 4.2 Једнократна накнада је платива на дан првог повлачења средстава кредита; 4.3 Износ једнократне накнаде једнак је износу од 2% од укупног износа кредита, минимум 1.600,00 динара.“ Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да се обавезе тужена да јој исплати износ од 2.890,43 динара са законском затезном каматом

од 28.01.2009. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужила да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 54.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 21170/24 од 29.04.2025. године, преиначена је првостепена пресуда тако што је усвојен тужбени захтев тужиле и утврђено да је ништава одредба члана 4. ставови 1, 2. и 3. Уговора о потрошачком кредиту број ...-.../...-... од 28.01.2009. године, закљученог између парничних странака, која гласи „Члан 4. став 1. клијент овим уговором неопозиво и безусловно преузима обавезу да банци плати једнократну накнаду за обраду кредита, која се обрачунава у односу на укупан износ кредита; став 2. једнократна накнада је платива на дан првог повлачења средстава кредита; став 3. износ једнократне накнаде једнак је износу од 2% од укупног износа кредита, минимум 1.600,00 динара“ и обавезана је тужена да тужилци исплати на име стицања без основа износ од 2.890,43 динара са законском затезном каматом од 28.01.2009. године до исплате, као и да јој накнади трошкове парничног поступка у износу од 53.000,00 динара са законском затезном каматом од наступања извршности пресуде до исплате и трошкове другостепеног поступка у износу од 21.800,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној примени члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11, ... 10/23), Врховни суд је оценио да су испуњени услови из става 1. истог члана за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правноснажну другостепену пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је као корисник кредита са туженом као даваоцем кредита закључила Уговор о потрошачком кредиту од 28.01.2009. године, којим јој је одобрен кредит у износу од 144.521,50 динара, са роком отплате и каматном стопом ближе одређеним у уговору. Спорним одредбама члана 4. ставови 1, 2. и 3. наведеног уговора, одређена је обавеза корисника кредита да плати банци једнократну накнаду за обраду кредита у висини од 2% од укупног износа кредита, односно минимум 1.600,00 динара, која је платива на дан првог повлачења средстава кредита. Међу странкама није спорно да је тужена наплатила од тужиле износ од 2.890,43 динара на дан закључења уговора. Тужилци је на дан закључења уговора уручена понуда за закључење уговора на прописаном обрасцу - Основни подаци о кредиту, коју је потписала. У овој понуди, у тачки 6. – укупан износ накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту, наведен је износ од 2.890,43 динара. Тужила је поднела захтев за одобравање потрошачког кредита 27.01.2009. године у којем је наведено да је врста

пласмана потрошачки кредит, да је износ кредита 144.521,50 динара, да се кредит одобрава на период од 72 месеца, наведена је валута кредита, каматна стопа и висина месечног аниутета, као и једнократна накнада од 2%, минимум 1.600,00 динара, односно у апсолутном износу 2.890,43 динара.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев налазећи да је тужила као уговорна страна на законом прописан начин у предуговорној фази, дакле пре закључења уговора, била обавештена о свим трошковима и накнадама које као корисник кредита плаћа банци, а посебно јој је предочено кроз достављене основне податке о кредиту и писани захтев за одобравање кредита који је поднела да ће на име трошкова обраде кредитног захтева од ње бити наплаћен предметни новчани износ од 2.890,43 динара, са чиме се тужила сагласила њиховим потписивањем и закључењем уговора.

Другостепени суд није прихватио становиште првостепеног суда да је тужила у предуговорној фази упозната са врстом и висином пратећих трошкова кредита, сматрајући да тужена у смислу правила о терету доказивања из члана 228. и 231. Закона о парничном поступку није доказала да је тужили пре закључења уговора доставила писану понуду на прописаном обрасцу која садржи све податке прописане Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ бр. 57/2006), јер се у конкретном случају понуда банке не налази у списима предмета. Како је на туженој банци био терет доказивања да је закључењу уговора предходила предуговорна фаза, становиште овог суда је да тужила пре закључења уговора није била на прописан начин упозната са чињеницом да на њен терет пада трошак обраде кредита, због чега је преиначио првостепену пресуду и утврдио делимичну ништавост уговора о кредиту, обавезујући тужену да тужили врати износ наплаћен по основу ништаве одредбе од припадајућом законском затезном каматом, применом чланова 210. и 214. Закона о облигационим односима.

Према становишту Врховног суда, основано се ревизијом указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО), уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила или закон не упућују на нешто друго. Суд на ништавост уговора пази по службеној дужности према члану 109. ЗОО.

Према члану 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама („Службени гласник РС“ 107/2005, 91/2010 и 14/2015), којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то

нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком НБС о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06), која се примењивала од 01.10.2006. године и важила је у време закључења предметног уговора о кредиту 28.01.2009. године. Овом Одлуком се прописује јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито на основу кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке (тачка 1. став 1). На основу одредаба тачке 5. ове Одлуке може се закључити да понуда банке која се односи на кредите треба да јасно и недвосмислено садржи следеће податке: податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 1) као и податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 2). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 5. став 2) и достављени клијенту на начин прописан упутством из тачке 11. ове одлуке. (тачка 5. став 3.). Поред тога, према одредби тачке 7. став 2. наведене Одлуке при закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и оне који се не укључују у тај обрачун. Према члану 7. став 1. Упутства за примену Одлуке о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредита („Службени гласник РС“, бр. 57/06 и 88/06), предвиђено је да преглед основних података о кредиту банка израђује на обрасцу, у два примерка, од којих један уручује клијенту а други задржава у својој документацији. Овај образац је, као Прилог 1, одштампан уз ово упутство и његов је саставни део. Подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе су: износ кредита, период отплате, номинална каматна стопа, ефективна каматна стопа, укупан износ камате која се плаћа у току коришћења кредита, укупан износ накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и коришћења кредита и износ отплатне рате (тачка 7. став 2. Одлуке).

Следом наведеног, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са одобравањем и реализацијом кредита, али је одредба уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезује да плати банци накнаду за обраду кредитног захтева и пуштање кредита у течај правно ваљана само под условом да је та обавеза јасно предочена кориснику кредита у предуговорној фази исказивањем ове врсте трошкова кредита и његовог процентуалног или номиналног износа у понуди датој у писаној форми - Основни подаци о кредиту, тако да корисник ниједног тренутка не буде у заблуди о којим трошковима је реч. Овакво обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показано интересовање на начин на који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду.

У конкретном случају, парничне странке су закључиле уговор о кредиту 28.01.2009. године на основу претходно уручених основних података о кредиту који су у време закључења уговора представљали ваљану понуду банке. Ова понуда је сачињена у писаној форми, односно на прописаном обрасцу - Основни подаци о

кредиту и потписана је од стране оба уговарача. Чињеница да је у поступку приложена понуда у фотокопији, те да је тужилца оспорила њену веродостојност не води другачијем закључку суда, јер се прихватањем учињене понуде уговор сматра закљученим (чланови 31. и 32. ЗОО). При томе, пре закључења наведеног уговора тужилца је туженој поднела писани захтев за одобравање потрошког кредита. У овом захтеву од 27.01.2009. године, који је тужилца потписала, наведено је да је тражени износ кредита 144.521,50 динара, наведен је рок отплате кредита, каматна стопа на годишњем нивоу и наведена је накнада за обраду захтева од 2%, односно 2.890,43. Како је у захтеву дат опис главних карактеристика производа који одговарају битним елементима уговора о кредиту које су парничне странке након тога закључиле (исказан је рок отплате, висина каматне стопе и врста и висина накнаде), то је по оцени Врховног суда тужилца садржином наведеног захтева и понудом на прописаном обрасцу обавештена у предуговорној фази о врсти и висини накнаде која пада на њен терет. Наведена накнада за банкарску услугу од 2% одговара уговорним одредбама члана 4. уговора о кредиту од 28.01.2009. године.

Сходно томе, а супротно становишту другостепеног суда, у конкретном случају није изостало јасно и потпуно обавештавање корисника кредита пре закључења уговора у складу са Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредита („Службени гласник РС“, бр. 57/06 и 88/06). Како опис главних карактеристика производа из понуде и захтева одговара битним елементима предметног уговора, то је тужилца у предуговорној фази информисана о обавези плаћања предметног трошка, чиме јој је омогућено да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и утврди да ли услови уговора одговарају њеним потребама и финансијској ситуацији.

Како предметна уговорна одредба није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга, то тужилца неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 210. и 214. ЗОО.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Како је поводом ревизије тужене преиначена другостепена пресуда тако што је одбијена жалба тужилце и потврђена првостепена пресуда, то је другостепена пресуда преиначена и у погледу одлуке о трошковима поступка тако што је потврђена одлука о трошковима из првостепене пресуде која је донета правилном применом чланова 153, 154. и 163. ЗПП, а одбијен захтев тужилце да јој се накнаде трошкови другостепеног поступка.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке.

Према успеху тужене у ревизијском поступку, тужилца је у обавези да јој сагласно одредбама чланова 153, 154. и 163. ЗПП накнади тражене трошкове за састав ревизије од 20.000,00 динара, за судску таксу на ревизију од 3.800,00 динара и на одлуку о ревизији од 5.700,00 динара, који су одмерени применом важеће Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник“ бр. 43/2023 и 56/2025) и према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама

(„Службени гласник РС“ број 28/94...106/15). Увећање од 20% на име ПДВ-а туженој није признато пошто није приложен рачун о извршеним адвокатским услугама у смислу одредбе члана 42. став 1. и 2. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС, бр. 84/2004...5/2016).

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**